

Õiguskantsler

Tiit Lääne
vallavanem
Jõgeva vald
info@jogeva.ee

Teie nr

Meie 11.11.2020 nr 7-8/201647/2006127

Distantsõpe koolides

Lugupeetud Tiit Lääne

Teile teadaolevalt uuris õiguskantsler, kas Jõgeva valla koolides 15. ja 16. oktoobril distantsõppe rakendamine oli õiguspärane.

Leian, et kahepäevane (ühes koolis kolmepäevane) distantsõpe vahetult enne koolivaheaega ei kahjustanud õpilaste õigusi. Puuduseks pean seda, et koolide kodukorras (või õppekavas) pole sätestatud õiguslikku alust distantsõppe rakendamiseks. Soovitan koolidel vastavad sätted kehtestada.

Selgitasite oma vastuses õiguskantsleri järelepärimisele, et distantsõppele ülemineku ajal olid positiivse koroonaproovi andnud ühe kooli õpilane ja kahe kooli õpilaste lähikondsed. 13. oktoobril avastati koroonakolle lasteaias. Selgitasite, et niisuguses olukorras tegi vald haridusametuste juhtidele ettepaneku korraldada õppetöö kahel päeval enne koolivaheaega distantsõppe vormis (koolis, kus tuvastati positiivse proovi andnud õpilane, oli distantsõppe kolmel päeval). Valla koolijuhid leidsid õiguskantslerile saadetud kirjas, et tänu kiirele tegutsemisele (sh distantsõppe rakendamisele) ei pidanud enamik lapsi veetma koolivaheaega isolatsioonis ning koolid said pärast vaheaega jätkata tavapäraselt õppetööd.

Terviseametist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et 15. ja 16. oktoobril ei olnud ametil veel ülevaadet, kui suur on haiguse leviku ulatus Jõgeva vallas. Sel ajal tegi Terviseamet epidemioloogilise uuringu koos testimistega. Terviseamet pidas põhjendatuks, et lapsed ei viibinud kõnealustel päevadel koolimajas.

Valla [kodulehe](#) andmetel taastatigi tavapärase õppetöö kohe pärast koolivaheaega. Kuivõrd distantsõpet rakendati koolides vahetult enne vaheaega kaks kuni kolm päeva, ei avaldanud see ilmselt olulist mõju õpilaste teadmistele ja oskustele ega tekita küsimust, kas kool tagab õpilastele juhendatud õppe suurema osakaalu võrreldes iseseisva õppimisega ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (PGS) § 22 lg 2). On oluline ja väärib tunnustust, et kõik õpilased suunati distantsõppele üksnes selleks ajaks, kui nakatunud ja nende lähikondsed välja selgitati, ning kontaktõppe taastati koolides esimesel võimalusel.

Põhiseaduse § 37 lõige 1 sätestab õiguse haridusele ja koolikohustuslike õpilaste kohustuse omandada põhiharidus. Sellele vastab avaliku võimu (riik ja kohalikud omavalitsused) kohustus teha kvaliteetne haridus kättesaadavaks. Hariduse kättesaadavuse tingimused ja kord on sätestatud seaduses, eelkõige põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses. Koolikohustuslik õpilane peab osalema

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täitma õpiülesandeid ning omandama teadmisi ja oskusi oma võimete kohaselt (PGS § 9 lg 1, § 35 lg 1). Koolikohustuslik õpilane õpib üldjuhul statsionaarses õppes, kus kooli juhendatud tegevusel on suurem osakaal kui iseseisval õppimisel (PGS § 22 lg 2). Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus näeb ette, et üldjuhul on õpilane arvatud mõne klassi koosseisu ning õpe toimub grupiti (klass koos, eraldi rühmad, mitu klassi koos vms). Ehkki e-õpe võib olla juhendatud õppe osa (PGS § 24 lg 5), õpitakse üldjuhul koolimajas.

Koroonaviiruse epideemilise leviku tõttu tekkinud ohu üle otsustab Terviseamet, võttes aluseks epidemioloogilised, laboratoorsed ja kliinilised andmed ([nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse](#) (NETS) § 28 lg 1). Terviseamet või Vabariigi Valitsus võib vastavalt olukorrale rakendada NETS-s ette nähtud meetmeid, näiteks kooli ajutiselt sulgeda või piirata koolis liikumisvabadust (NETS § 28 lg 2 p 1, lg 5 p 3). Terviseamet ega Vabariigi Valitsus ei saa aga teha NETS alusel otsust viia kool (osalisele) distantsõppele. Seda, milline õppekorralduslik meede on kõnealuses viiruse leviku olukorras kõige parem, peab otsustama kool. Näiteks kui Terviseamet kooli ajutiselt sulgeb, võib põhimõtteliselt kõne alla tulla võimalus suunata kõik õpilased või osa õpilastest distantsõppele või õppetegevus peatada.

Juhin tähelepanu, et distantsõppe (ka lühiajalise distantsõppe) rakendamise otsuse vastuvõtmiseks peab olema õiguslik alus – seadusele või määrusele tuginev õigus tegutseda. Seaduse järgi tagab kool õpilase koolis olemise ajal tema vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse (PGS § 44 lg 1). Õpilaste ja koolitöötajate vaimse ja füüsilise turvalisuse ja tervise kaitseks ning vägivalla ennetamise abinõude rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor kodukorras sätestatu kohaselt (PGS § 44 lg 2 ja lg 3). Niisiis on Riigikogu näinud ette võimaluse kehtestada kooli kodukorras tervisekaitse abinõud, täpsustamata, millised need abinõud võivad olla ning mis olukorras neid rakendada.

Jättes kõrvale küsimuse, kas tegelikult peaks Riigikogu ise olulises osas distantsõpet reguleerima, ei leidu ühegi Jõgeva valla kooli kodukorras (09.11.2020 seisuga) sätteid, mida saaks pidada distantsõppe rakendamise aluseks. Vaimastvere Koolis on 28.10.2020 kehtestatud direktori käskkirjaga nr 54 [distantsõppe korraldus](#). Käskkiri reguleerib peaaesjalikult õppetegevuse sisulist korraldust. Viimast punkti („Klasside või kooli distantsõppele jäämine“) saaks põhimõtteliselt pidada distantsõppe õiguslikuks aluseks, ent pole selge, millisele õigusaktile tuginedes on käskkiri kehtestatud ning ilmselt pole tegu kodukorraga. Oskar Lutsu Palamuse Gümnaasiumis on samuti [distantsõppe](#) korraldust reguleeritud, kuid sellest korrast ei tulene distantsõppe õiguslikku alust, s.t õigust distantsõppe vormi kõnealuses olukorras rakendada. Samuti pole selge, mis organ ja millisel õiguslikul alusel selle korra on kehtestanud. See dokument reguleerib üksnes õppe korraldamise sisulisi küsimusi (mis on mõistlik ja vajalik ning mida võiks teha näiteks kooli õppekavas).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Haridus- ja Teadusministeerium, Riigikogu kultuurikomisjon

Aigi Kivioja 6938428; Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee